UKRAINIAN LABOR NEWS
Published semi-weekly by
The Ukrainian Labor News Ass'n
cor. Pritchard & McGregor Sts., Winnipeg, Man.
Subscription $4.00 a year.
Telephone: St. John 1465

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"
часопись для робочого люду — виходить два рази на тиждень: в середу і суботу.
Видає Видавниче Стоваришене "Українських Робітничих Вістий".
ПЕРЕДПЛАТА $4.00 НА РІК.
Редакція за оголошеня не відповідає.
Рукописий не звертаєть ся.
Адреса:
UKRAINIAN LABOR NEWS
cor. Pritchard & McGregor Sts.
Winnipeg, Man.

"З НОСА І ГОРЛА".

"Jeszcze Polska nie zginęła" — по польськи, "апостола" — по українськи, молитву за всеросійського патріярха — по російськи, а на закінчене "Марселезу".

В "Українськім Прапорі" (з 18. грудня м. р.), органі правительства династії Петрушевича у Відни, читаємо описи подвигів "славнозвісної", так званої "української републиканської капелї" Кошиця у Варшаві.

В послідних часах, після повного провалу укр. контрреволюції на Україні, до Варшави почали збирати ся ріжні безпаспортові петлюрівські "міністри" і "генерали". Судячи по донесенях ріжних газет і депеш, петлюрівські "міністри" їхали до Варшави ріжними шляхами, і на колесах і без таких, їхали "добровільно", їхали на "запросини" і з примусу.

Старокраєві газети доносили, що підчас послідної боротьби петлюрівців з большевиками коло Підволочиск, утікши з своїм штабом, який складав ся з 700 осіб, Петлюра сидів в потягу і дивив ся через вікно на битву, яка йшла довкола Волочиск, сподіючись, що Павленко побє большевиків і "правительство на колесах" поверне назад. Та так не стало ся. Большевики побідили і "правительственні колеса" закрутились в напрямі Тарнова.

Не знаючи на початку, що робити з тими мандруючими "союзниками", правительство Пілсудського примістило було з загорячу отамана в палатах князя Сангушка, але опісля, розваживши, що се трохи за комфортно, приказало Петлюрі помастити колеса і відїхати до Кельц. З Кельц, мабуть тому, щоби тримати колеса стало в русі, сказано було їм відїхати під охорону "матки боскої ченстоховскої" — до Ченстохова. Міська рада в Ченстохові також не лишилась позаду від правительства Пілсудського і сказала Петлюрі знова мастити воза, забирати своїх 2.000 офіцирів і гонити з міста. Не помогла і "матка боска". Петлюра примушений був шукати захисту у Варшаві.

Таким робом Варшава стає тепер знова столицею петлюрівського "правительства". Туди тепер прибув також і "найдужчий наш представник в міжнародній політиці Кошиць і його капеля".

Віденська петлюрівська газета "Воля" з 18. грудня м. р. доносить, що у Варшаві в православній церкві "відправлено заупокойну службу і панахиду по українських героях", на котрій були присутними петлюрівські "міністри" та "генерали", як також і представники Балаховича та Пермикіна. "Співав хор Републиканської Капелї з диріг. Кошицем. Св. Євангеліє та Апостола читали по українськи, але в молитвах згадували всеросійського патріярха Тихона".

Та ся петлюрівська капеля в Варшаві співає не тільки на панихидах і молить ся не тільки за російського патріярха, але вона дає також і концерти. Про концерти в Варшаві сеї так званої "української републиканської капелї", про котру еще недавно з таким захопленем росписувалась вся укр. жовта преса як по той, так і по сей бік океану, "Український Прапор" наводить цитати з рецензій польських газет. Рецензії є такого змісту:

"Досі відбуло ся 7 концертів, з того один для польських жовнірів, один для офіцирів. На одному концерті промовляв до дірігента Дашинський і вітав Кошиця з його успіхами".

І от коли Галичина стогне під обцасом польських панів, а в польських таборах гинуть тисячі українських селян і робітників, гинуть навіть ті петлюрівські жовніри, що еще вчера на розказ свого "отамана" воювали за панську Польщу, "укр. републиканська капеля" в Варшаві дає концерти на користь польських жовнірів та офіцирів, — тих самих офіцирів, що в Галичині обдирають укр. населене, а в польських таборах женуть в могилу тисячі укр. робітників і селян.

Правда, капеля і петлюрівські "міністри" "дбають" також і за тих обдурених ними несвідомих селян, котрі положили за них свої голови. Вони при помочи капелї і російських чорносотенних "батюшок" в Варшаві відчитують над їх трупами "по українськи апостола". За живих вони не дбають, хіба лише тоді, як треба йти воювати за панську Польщу та устроювати над безборонним населенем на Україні і в Галичині погроми. А здохнеш, — вони сейчас проголосять тебе "героєм" і на доказ, що се так, — прочитають над тобою "по українськи апостола".

Та навіть польська преса не дуже то задоволена концертами Кошиця і його капелї. "Gazeta Poranna" з 21. жовтня м. р., описуючи один концерт капелї, каже, що "на початку концерту хор відспівав незазначену в програмі "Jeszcze Polska nie zginęła" по польськи і український гимн а на кінці Марселезу". Та сій польській газеті не конче сподобались голоси хористів. Кошиця і вона радить "професорови" співу "навчити тенорів крити висші тони, а у сопранів видобути голоси з носа і горла".

Польська патріотична газета має повне право добиватись сего від дірігента капелї, коли вона співає польський гимн. Патріотичну польську газету се нічого не обходить, що у капелянів для співу "Jeszcze Polska nie zginęła" за слабе горло: не можеш горлом, то видобуть голос з носа, але не партач польського гимну.

Та за то найкраще і отверто витає петлюрівську капелю орган Падеревського "Rzeczpospolita". Вона питає:

"Коли маємо діло з приятелями, то мимоволі насуває ся питане, чому хор їздив найперше до Берліна а тепер прибув до Варшави? Чи не краще булоб, коли-б він з оливною галузкою своєї гармонії приїхав був найперше до Варшави а саме в році 1918 до Львова, а західних Українців (Галичан. — Ред.) з їх крівавим концертом вислав до Берліна?... Тепер приїздити до нас — чи не за пізно?! — або чи не за рано?!"...

Ось такими "компліментами" витає польська шляхоцька преса своїх союзників, чи правильнійше, нікчемних льокаїв, котрі у відповідь на поличники польської преси, дають у Варшаві концерти на користь жовнірів і офіцирів польської білогвардійської армії.

Цікаво, що тутешна українська жовта преса, яка свого часу так много писала про "українську републиканську капелю" та про те "велике діло" для "української справи", яке ся капеля робила за границею, тепер набрала води в рот. Адже-жта капеля і тепер та сама, і тепер вона находить ся поза межами України і робить те саме діло?

Єсли капеля дає тепер в Варшаві концерти на користь польських жовнірів та офіцирів, то робить вона се не тому, що любить їх, а тому, що сі польські жовніри і офіцири "бороли ся за українську справу", ну, от вона тепер їм і відплачуєть ся. Робить се, так сказати, з вдячности, розуміє ся, не забуваючи при тім ні всеросійського патріярха, ні представників Балаховича генералів Гертельмана і Сіманського, які були присутні на панахиді, на котрій співала капеля. І от тутешна укр. "патріотична" преса тепер про се мовчить. І чому така нездячність? Може стидно сказати своїм читачам, що така вихвалювана ними "українська републиканська капеля" дає в Варшаві концерти в користь тих польських жовнірів і офіцирів, які катують в Галичині українських селян і робітників? Що забирають у них послідну одежину, худобу, послідний шматок хліба, накладають на села контрибуцію? Що гноять та морять голодом та холодом десятки тисяч галицьких селян і робітників по таборах в Тухолі, Домбю, Берестю, де вони мруть десятками денно? Єсли так, то чому зібрані тут гроші посилають ся не тільки панам Федакам, що проганяють серед зими з роботи укр. робітниць, але і посилають ся впрост на руки петлюрівським представникам в роді панів Смаль-Стоцьких?

Єсли є лице наставляти до тутешних фармерів і робітників руку за грішми "на поміч рідним в старім краю", то треба сказати, хто спричинив се і хто тепер спричиняє, що ся поміч там потрібна. Єсли сему винні польські жовніри, жандарми, офіцири і польське правительство, то треба сказати, як ви відноситесь до сих "союзників"? Єсли відноситесь ворожо, то чому ваша братія в Варшаві співає гимни панській Польщі і в дохід польських офіцирів та жовнірів дає концерти? Чому то ті "щирі Українці" не дають концертів на користь бідного населеня Галичини, але для польських білогвардійських жовнірів і офіцирів дістають голос "з носа і горла"?

Сю "хитру механіку" докон че треба вже розвязати, треба вийти з нею на денне світло.

Волинець.

Заснованє соціялістичної робітничої партії (лївиці) в Австрії.

В неділю, 21. листопада м. р., відбув ся у Відні при участи 152 делегатів І. з'їзд основників соціялістичної партії (лївиці) в Австрії (Sozialistisehe Arbeiter-Partei, Linke). Реферат про "Боротьбу німецького пролетаріяту та комуністичний Інтернаціонал" виголосив Штекер з лївиці независимих соціялістів Німеччини, про програму і тактику партії д-р Фрей. З'їзд рішив приступити до III. Інтернаціоналу та візвав партійну управу до пороблення всїх заходів в цїли зєднаня з комуністичною партією Австрії. До партійної управи вибрані д-р Фрей, Роте, Фабрі, Тобер, Піхлер і тов-ка Лерер. Нову партію творять сецесіоністи давної німецької соціялдемократичної партії в Австрії.

Ленін про ревізію договору.

"East Expres" доносить, що Ленін мав заявити на засіданю совітів у Москві, що совіти мусять стреміти до ревізії договору з Польщею, головно в справі вільного транзіту через теріторію в цїли улегченя торговлї з Німеччиною. Ленін мав заявити, що в Польщі зростає агітація серед робітничих мас і що помимо невдач червоної армії побіджують комуністичні ідеї. ("Naród").

Італія проти недобитків Врангля.

До Каттаро прибуло 7.5000 жовнірів Врангля. Заповідаєть ся ще приїзд 20.000 врангліців на французьких кораблях. Італійський уряд домагаєть ся розоруженя сих жовнірів та вицофанє з Адріятику французьких кораблів, які везуть врангліців, бо вважає се небезпекою для Італії.

КООПЕРАЦІЯ І КОМУНІЗМ.

(Продовжене.)

Куркул в кооперації.

Треба нам комуністам раз на завжди і цїлком отверто і виразно проголосити, що кооперація зовсім не є якийсь поратунок від капіталістичних лих, а тим менше вона є захисницею інтересів бідаків селян і пролетарів. Навпаки, можна про українську і всяку иншу кооперацію, чи які будь там спілкові, товариські крамниці, просто сказати, що вона є собі виразна куркулївська установа, з куркулївським урядом, з куркулївським складом членства.

Почнемо от хоч-би від споживчих товариств. Чи там беруть участь найбіднійші селянські верстви? Чи в правлїню є наймити, бідаки, або безземельні селяни? Розуміє ся там їх немає, хіба де-неде трафить який випадково. А загальне правило є таке, що то все здебільшого середні керують ними, входять в члени і користають всїма хісними. По великих містах робітничий кооператив коли і бував, то зникав серед всяких дрібноміщанських (чи буржуазних) кооперативів. Крамарчуки, дрібні паскарі, урядовці складали найбільшу скількість кооперативного членства і лише де-не-де трафить ся "фабричний" кооператив.

Таким робом, можна сказати, що споживча, тобто найкориснійший рід кооперації, має загальний вигляд, що дуже мало в чому скидаєть ся на робітництво, або бідне селянство. Сї революційні маси лишились поза кооперативним рухом, що йшов під дужим впливом верств більше менше заможних.

Коли-ж перекинемось до кооперативів сільсько-господарських, то побачимо там еще яскравійший малюнок. Тут вже зовсім бідним елементам не доводить ся грати ролї, чи брати якусь участь. Дійсно, яке завданє виконують сільсько-господарські кооперативи? Вони полекшують збут і купно продуктів сільського господарства або річий, що їх сільське господарство потребує собі на вжиток. Сибірські сільські господарські кооперативи збували масло, котре вони виробляли на кооперативних своїх таки маспобойнях. Селянські товариства купують угноїнє для паші, улаштовують вистави худоби, дістають заводську породу для цїлих сіл чи товариств, инколи навіть купують спільні хліборобські машини. Але се все дуже мало обходить наймита, або малоземельного, що не має на збут нічого, бо не має з чого взяти.

У нас на Україні сї товариства мало розвинені, хоч числом вони досить порядні. Сільсько-господарська централя навіть купила велитенське підприємство, фабрику хліборобських машин, Гана, в Одесі, але як знавці кажуть, ся купля мало відповідає дійсній силї централї і скидаєть ся скорше на спекуляцію. Тепер, коли совітська влада сю фабрику обернула в громадську власність, вона по сути не перестала бути кооперативом, тим що була після куплї. Лише біда та, що наші кооператори "соціялісти" почимчикували в 1919 році і хутенько в Берлїні виплатили за ту фабрику Німцям величезні гроші в чужій валюті. А коли повстала Радянська Україна, то всї фабрики було знаціоналізовано, в тім числї і фабрику куплену централею в Гана.

Кредитові кооперативи були ще за царської влади під простою опікою царського уряду і видавали селянам позички тим, що мали якесь майно, хату, ґрунт. Хто того не мав, той і позички не мав. Знова й тут, користь була хіба та, що селяни не трафляли в пазурі лихварів, та тримали процент низше. Але се все було далеке від пролетарських мас, які ніяких позичок не робили, а жили продажею своєї праці.

Радянська влада не має ніякої потреби в кредитових кооперативах.

"Демократичний дух".

А тепер змалюємо в міру можности той знаменитий "демократичний дух" кооператорів, про котрий було так розтрубили, що аж ніде неможна було обминути сю "трету" будівничо-соціялістичну силу. За часів Керенського тільки і чутно, що кооператори домагають ся от стільки й стільки місця в "передпарляменті", а коли запанував на Україні Петлюра, то вони опинились аж в міністерстві в ролї знавців" фінансів і ин.

Склад членства ми вже досить зясували і зазначили, що воно не говорило нічого за революційність. Демократичний дух вже належить до проявів складної акції цїлого кооперативного руху о скільки сей рух виявив себе вчинками своїх керовників. Довго не метикуючи, ми тут отверто скажім, що керовники кооперації, як в Росії, так і на Україні, служили контрреволюції і саботажували робітничо-селянську владу.

Така реакційна тенденція отих "поступових" установ випливала по части з їхньої ролї в клясовім суспільстві. Кооперативи не стояли в горні боротьби робітників з капіталістами, страйковий рух був дальше поза межами їхньої чинности, а революційні змаганя цїлком розминались з кооператорами.

Деякі кооперативи, виникнувши підчас війни, були просто покришкою, під якою в казані ховалось всяке гадюче зїлє спекулянтів, шахраїв, та фаринників. Вся "праця" тих "товариських крамниць" виявлялась в тому, що там сиділи і усім керували коли не самі крамарі, то їхні люди. Чисто тобі шкіродерні звичайні крамниці, що начепили кооперативний напис в горі, аби діставати від уряду деякі річи по дешевших цїнах, а по тім потайки перепродувати їх по риночних. Ось тих кооперативів богато вискочило зпід землї на Україні по дрібних містах і місточках.

Одначе куркулївський фаринський елемент віддавна сидів у висших органах кооперації на Україні. За прикладами ми далеко ходити не будемо. Досить згадати, що членом правлїня Україн-Банку є ніхто инший як Х. Барановський, людина, що вже за революції закладала на Україні акційні товариства для будівлї зелїзниць. Розуміє ся тут вже не до кооперації, а тхне справа чистим "бумом". Акції, широка публика, покупці, гроші, великі гонорари директорам, — ось що надило кооператорів до так великого зелїзничого діла.

До однеї української книгарні звернулись підчас гетьманщини хлопці з пропозицією підшукати помешканє для книгарні за 10.000 карбованців "нагороди". Довідавшись докладно, виявили, що помешканє належить до Україн- Банку, а частину нагороди мав дістати управитель. Заява до членів правлїня справи не вратувала і помешканє пішло якомусь крамареві, що не пошкодував "поділитись" з управителем.

Українські кооперативи остільки розгорнули свою працю, що туди полїзли всї контрреволюціонери, бувші царські урядовці. В Криму працюють в українських кооперативах два бувші царські губернатори. В Константинополї стоїть в українському кооперативі (якийсь офіс чи константинополїтанська аґенція) бувший поміщик, Савич на призвище, що має на Україні 5.000 десятин ліса. Чи-ж не було-б нам дивним, коли-б сей панок раптом став "невтральним" співробітником в кооперації? Розуміє ся, що всї його бажаня на боці перемоги Петлюри і проти робітничо-селянської влади.

За кордоном сих "невтральних" "демократів" та "непартійних" політиків, і "соціялістичних" діячів повно до верху набито скрізь. Тр все здебільшого звичайні спекулянти, панські попихачі, або самі бувші пани. Весною 1919 до Марселю приїхав кооператор Сидоренко, кремезний селянин дядько, але не знає мов. Він привіз з Одеси на 800.000 франків шкір, котрі всї пішли на виплату прожитя тих панків кооператорів, які все купували "невтральну" зброю Петлюрі.

Контрреволюційне кодло.

Тут ми підходимо до найзвичайнійсенької контрреволюції і шахрайської праці "наших рідних" "націоналістів" кооператорів. Те, що вони є українськими, ні в чому не ратує їх від реакційности, яка, не зважаючи на "відсутність серед Українців своєї національної буржуазії", добре себе укомпенсувала на рахунок "демократів".

За кордоном тиняють ся цїлі гурти кооператорів. То вони затягають позички Петлюрі, то росписують ся за український уряд (американське майно), то просто піячать і знайомлять ся з першорядними европейськими готелями.

Славнозвісний в женевських піяцьких колах "фінансіст" Перепелиця коштував кооперацію не більше, ні менше, як 2,000.000 корон. Не дурно він величає себе бувшим міністром фінансів. Але сей ще з найкращих, бо лише те й робить, що їсть та пє. Инші до того додають щей "працю" проти робітничої України.

Дальше згадаємо про парижських кооператорів насамперед тим, що зазначимо, що більшість з них лише чула по книжках, що то єсть кооперація. Позбувшись своїх посольських посад в петлюрівському "уряді" через скороченє, вони пристали до кооперації. До тих належать Тимошенко і Ісаєвич. За браком всякої роботи, вони заснували "бюро" і ліквідують "американське майно". Потім для розваги подались до Америки (Тимошенко), щоб позичити гроший серед американських робітників. Та операція складаєть ся з того, що гроші дають американські банки за заставою американських Українців. Та застава буде полягати в підписї особливих зобовязань. Українські робітники хай мають се на увазї.

Підчас останного Петлюрового і польського походу кооператори улаштували в Винниці бенкет на славу Польщі і Петлюрі. А щоб той бенкет не був смарованєм по губах Пілсудського, то "Дніпросоюз" післав всї товари, що мав на складах, післав на Правобереже для обміни на селянський хліб, а хліб той він віддавав польській армії. Таким чином "невтральні" та непартійні кооперативи так закохались в українстві, що аж пішли на службу "демократичній" Польщі.

Та на тому не спинилось. Барановський, основатель "українських зелїзничих акційних товариств" і член правлїня Українського Кооперативного Банку, ставши петлюрівським міністром, їде до Берліна і намагаєть ся там перебрати 400 міліонів німецьких марок, що належать Україні за колишнє продане за часів гетьмана збіже, наче на рахунок української кооперації. То була тільки форма для перекладаня їх до кишенї Петлюрового правительства. Тоді закордонні комітету та у. с.-р. запротестували перед німецьким правительством, а протест підхопили німецькі соціялісти і справа загинула. Ось вам і кооперативна невтральність.

Але тут еще не все. Українські кооператори заключили з Петлюрою такий договір, по котрому вони зобовязались його піддержувати аж навіть тоді, коли-б Петлюра опинив ся зі своїм правительством поза межами української землї. Нинї се передбачене справдилось і безумовно невтральні кооператори не запізнять ся дати Петлюрі братну руку допомоги. Коротко кажучи, наша кооперація стоїть під "непартійним" проводом "соціялістів федералістів", тобто українських кадетів (лїбералів). Се найкраще виявилось в тому, що всї уряди установи в кооперативах, особливо за кордоном, набито людьми з партії с.-ф. — людьми, що загалом з кооперацією нічого до діла раніш не мали. "Нова Рада" діставала також підмогу грішми від "Дніпросоюза" (чи Союзбанку).

(Кінець буде.)

З СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ.

Нова інституція в робітничо-селянській републиці.

"Правда", орган рос. комуністичної партії подає слїдуюче:

"Російська Академія Наук опрацьовує проєкт, котрий, єсли здійснить ся, дасть спромогу вимінювати ся думками ученим цїлого світа. В сій цїли створено спеціяльну комісію з академіком Ольденбургом на чолї. Ленін відносить ся до сеї справи дуже прихильно і запевнив Академії свою співучасть. Комісія має на думці зорґанізувати в Лондонї, Парижі, Берлїні, полудневій Африці, Індіях, Австралії, Пекінї і Токіо наукові інституції, котрі будуть мати за задачу вести досліди і студії в ріжних краях, як рівнож давати ріжні інформації про Росію та її інтелектуальне житє.

Звіт видатности праці в Донецькім басейні.

МОСКВА, 30. листопада. — ("Роста", Відень). — Під теперішну пору працює в донецькім басейні 147.000 робітників. Засоби вугля в Дон-Басї (Донецькім басейні) числять 6 міліонів пудів.

Як сильно зросла видатність праці майнерів, на се вказує статистика видобутого вугля. В місяци листопаді, 1920 р. припадає пересічно на одного майнера 750 пудів вугля, коли давнійше видавано лише 197 пудів.

Удержавленє всїх театрів в Петрограді.

МОСКВА, 7. грудня ("Роста", Відень). — Від 1-го січня 1921 р. всї театри і представленя в Петрограді будуть вільні від оплати вступу. З днем 1. січня всї театри артистичної вартости переходять на власність держави. Карти вступу на представленя будуть розділені поміж робітників.

Терська Радянська Республика.

МОСКВА, 30. листопада. ("Роста", Відень.) — На конгресї делегатів племен терської области (на Кавказі) ухвалено утворити окрему радянську републику. Конгрес висказав свою вдячність для червоної армії, якій завдячує освободженє по кількасотлїтній неволї. Конгрес вислав привіти до Леніна, Троцького, Зіновєва і Сталіна.

Памятники Шевченка в Совітській Росії.

Совітський уряд виставив в совітській Росії між иншими два памятники українського кобзаря Т. Шевченка. Один находить ся в Москві на бульварі Рождественского, а другий у Петербурзі біля Невского проспекту.

Меншевики за визнанем совітського уряду.

Берлїнська "Freiheit" оголосила апель російських соціялістів меншевиків, підписаний Мартовим і Абрамовичом. В апелю взиває ся робітників цїлого світа, щоби вони вимагали у своїх урядах визнаня совітського уряду і начатя торговельних взаємин з совітською Росією. В апелї говорить ся, що мимо сего, що меншевики стоять в опозиції до комуністичного уряду, то все таки вони попирали і будуть попирати сей уряд в його боротьбі проти внутрішної реакції і чужого наїзду.